

А. *Степника* (Люблін) «Міф козащини у польській історіографії XIX та XX століть», доц. В. *Яремчука* (Острог) «Інтерпретація козацького міфу в українській радянській історіографії 50–80 рр. XX ст.», проф. Ю. *Волошина* (Полтава) «Шляхетські ідеали у козацькому середовищі Лівобережної України 60–70 рр. XVIII ст.», доктора В. *Юльковської* (Познань) «Міф козащини в інтерпретації Кароля Шайнохи, а також його творча рецепція у польській історіографії й літературі XX ст.», проф. В. *Шандри* (Київ) «Історія і влада на Правобережній Україні в XIX ст.: творення легітимістичних міфів» та доктора Д. *Мальчевської-Павелець* (Катовіце) «Генега козащини у синтезах історії Польщі доби ПНР».

Далі учасники конференції знову розійшлися по секціях. У першій було обговорено доповіді проф. М. *Гошовської* (Жешув) «Міф Матері Польки в історичних опрацюваннях XIX ст.», доцентів В. *Константинові* (Бердянськ) «Свій» чи «чужий»: взаємні міфи й стереотипи у свідомості українського і польського населення Північного Приазов'я (на підставі матеріалів історично-археографічних експедицій)», Т. *Цимбал* (Кривий Ріг) «Міфи українських емігрантів як спосіб утримання зв'язку з Батьківщиною», К. *Івангородського* (Черкаси) «Радянський історіографічний міф про Люблінську унію як «загарбання України Польщею» та В. *Педича* (Івано-Франківськ) «Історія як міф: дискусії в українській галицькій історіографії 1918–1939 рр.».

У другій секції обговорення точилося довкола доповідей професорів С. *Трояна* (Рівне) «Найновіша польська історіографія про польсько-українське минуле», А. *Киридон* (Київ) «Історична пам'ять як травматичний розрив із минулим: проблемне поле сучасного історичного дискурсу», доктора А. *Кавалець* (Жешув) «Національний заклад ім. Осолінських – початок легенди», проф. П. *Вайнгертнера* (Лодзь) «Польщею керує законспірована мафія» – зі стереотипу масонства у II Речіпосполитій і доктора Й. *Пісулинської* (Жешув) «Львівське історичне середовище міжвоєнного часу очима інших».

На останньому, пленарному засіданні форуму, названому «Для чого нам міфи й стереотипи?», дискусії розгорілися довкола доповідей проф. Б. *Плонки-Сироки* (Вроцлав) «Стереотипні риси польського романтичного політика – порівняльний аналіз», докторів М. *Новак* (Гданськ) «Митрополит Андрій Шептицький – міфи та реальність» і К. *Полясик-Вжосек* (Познань) «Етнографія/етнологія як свідчення етнічного стереотипу».

Під час обміну думками з приводу винесених на обговорення проблем підкреслювалися їх недостатня розробленість у сучасній польській та українській історіографії, потреба їх міждисциплінарного опрацювання за участю представників багатьох галузей гуманітарного знання. Було вирішено, що наступну, четверту, міжнародну конференцію організують Львівський національний університет імені Івана Франка й Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України. Вона присвячуватиметься обговоренню цікавої проблеми історичної пам'яті в українському й польському суспільствах XIX–XX ст.

В.М.Матях (Київ)

ДО ЮВІЛЕЮ ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА МАРИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ СКРЖИНСЬКОЇ

У серпні 2009 р. свій славний ювілей відсвяткувала відомий вчений-антикознавець, доктор історичних наук Марина Володимирівна Скржинська. Вона народилася 23 серпня 1939 р. в Ленінграді. Соціокультурна атмосфера цього ушанованого своїми традиціями міста на Неві не могла не накласти відповідний карб на характер і світосприйняття майбутнього науковця. Природні здібності дівчинки розвивалися й формувалися у творчій атмосфері, яка панувала в родині всесвітньо визнаної дослідниці середньовічних Візантії та Італії О. Ч. Скржинської, її матері. Саме під впливом Олени Чеславівни Марина вже з дитинства почала цікавитися історією та культурою античної цивілізації. Закінчивши з відзнакою в 1961 р. класичне відділення філологічного факультету Ленінградського державного університету, М. В. Скржинська вступила до аспірантури, де її науковим керівником був доктор історичних наук А. І. Доватур. 1968 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію «Новелістична традиція про тиранію в Греції в VII–VI ст. до н.е.» й отримала посаду викладача давньогрецької та латинської мов у ленінградських державному університеті та медичному інституті.

Із 1972 р. життя та творча доля М. В. Скржинської тісно пов'язана з Україною. По переїзді до Києва вона працює старшим, а згодом – провідним науковим співробітником академічного Інституту археології. Саме праця у цій науковій інституції підсилює її інтерес до минулого античних держав Північного Причорномор'я. Окрім численних статей (а їх у творчому доробку дослідниці близько 150) цій проблематиці Марина Володимирівна присвятила три монографії: «Північне Причорномор'я в описі Плінія Старшого» (1977 р.), «Давньогрецький фольклор і література про Північне Причорномор'я» (1991 р.) і «Скіфія очима еллінів» (1998 р.), які ґрунтуються на глибокому вивченні свідчень давньогрецьких і латинських джерел про античні держави регіону та їх сусідів. Плідна багаторічна

праця закономірно увінчалася докторською дисертацією «Античні писемні джерела VII–VI ст. до н.е. про Північне Причорномор'я», захист якої відбувся у 1992 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Санкт-Петербурзького відділення Інституту історії Російської академії наук.

Від 2005 р. М.В.Скржинська працює старшим науковим співробітником Інституту історії України НАН України. Маючи фундаментальну класичну філологічну освіту, Марина Володимирівна приділяє багато уваги молододослідженням в українській історичній науці темам повсякденного життя античних Боспора, Ольвії та Херсонеса. Вона також вивчає різні сторони культури цих держав, залучаючи при цьому не лише пам'ятки писемності, а й численні предмети образотворчого мистецтва. Ці студії узагальнено в її монографіях «Будні і свята Ольвії» (2000 р.) і «Давньогрецькі свята в Елладі й Північному Причорномор'ї» (2009 р.), а також у відповідних розділах до колективних праць «Історія української культури» (т.1, 2001 р.), «Херсонес Таврійський в середині I ст. до н.е.» (2004 р.).

М.В.Скржинська щорічно виступає з науковими доповідями на всеукраїнських і міжнародних конференціях. У 1995 р. вона одержала тримісячну стипендію Венеціанського університету й узяла участь у розробці теми «Венеція і Східна Європа у середні віки». Дослідниця багато років читає популярні лекції про античну культуру в Будинку вчених НАНУ та в Національному історичному музеї України, і вони користуються незмінним успіхом серед слухачів.

Від щирого серця колеги і друзі бажають ювілярці життєвих гараздів і плідного творчого довголіття!

В.П.Швидкий (Київ)

ДО 60-РІЧЧЯ ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАН УКРАЇНИ, ПРОФЕСОРА В.М.ДАНИЛЕНКА

Історія належить до тих наук, які до своїх прихильників ставляться з певною пересторогою, не відразу й не з усіма діляться своїми знаннями чи секретами. Аби стати дійсним обранцем останньої, мало формалізувати свої стосунки через освіту, професію, роботу. Тільки наполеглива багаторічна співпраця стає запорукою взаєморозуміння, довіри, лише обраним вона розкриває свої можливості, може збагатити непересічним досвідом дослідника, даром талановитого педагога чи організаторськими здібностями вченого на полі наукової діяльності. Всіма цими якостями історія щедро наділила нашого шановного ювіляра – професора, члена-кореспондента НАНУ Віктора Михайловича Даниленка.

Він народився 25 листопада 1949 р. на Київщині. Родинна підтримка сприяла успішному закінченню історико-педагогічного факультету Київського державного педагогічного інституту ім. М.Горького (1969–1974 рр.) та аспірантури Інституту історії АН УРСР (з перервою, 1974–1978 рр.). Його шлях у науку був усвідомленим, відтак позначеним успішним професійним зростанням і плідними творчими здобутками. Історичні події кінця 1980-х – початку 1990-х рр. наочно виявили місце й значення української інтелігенції для розбудови національної державності. Після захисту в 1990 р. докторської дисертації В.М.Даниленку було доручено керівництво сектором історії інтелігенції об'єднаного відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва. Це дало можливість Віктору Михайловичу продовжити дослідження соціальної структури українського суспільства. Найуспішніше його науково-організаційні плани почали втілюватися після очолення у 1991 р. відділу історії культури українського народу. Саме тут реалізувалися новітні наукові розробки вченого. Початок 1990-х рр. з притаманним йому відходом від жорсткого ідеологічного диктату, звільненням від шор застарілої методології щодо розвитку історичної науки розкрили перед дослідниками широкі можливості для творчих пошуків та сучасних методологічних підходів до вивчення минулого. Розуміючи значення інтелектуальної еліти для нації, В.М.Даниленко досліджує долю української інтелігенції, зокрема трагедію 1920–1930-х рр. У першій половині 1990-х рр. за його участю вийшов ряд колективних праць, зокрема «Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки» (К., 1991 р.), «Сталінізм і українська інтелігенція» (К., 1991 р.), «Нариси історії української інтелігенції» (у 3 кн., К., 1994 р.), «Історія України: нове бачення» (у 2 т., К., 1995 р.) й ін.

Вчений не боїться гострих тем, адже спирається в роботі на джерела, оперує фактами та ретельно виважує їх оцінки. Ці книги на той час без перебільшення стали найновітнішими дослідженнями із цих проблем, знайшли свої позитивні відгуки в Україні й поза її межами. Об'єктивізм і беззастережна констатація історичної правди у висвітленні складних суспільних процесів та явищ, тодішніх «білих плям» у минулому України взагалі й духовного життя її народу зокрема викликали значний інтерес до творчих розробок вченого; його праці стали суттєвим внеском у розвиток вітчизняної історичної науки та педагогіки. В 1996 р. указом Президента України за плідну наукову діяльність, вагомий внесок у дослідження історико-культурної спадщини України Віктору Михайловичу було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Реорганізація вітчизняної історії як актуальної академічної науки, непересічної для формування державотворчих тенденцій й укорінення історичної правди у ментальності українського соціуму періоду кінця 1990-х рр. знайшли своє логічне відображення в успішному втіленні творчих планів В.М.Даниленка.